

RASTISLAV MICHAL

OBRAZY

Michal

*Tyrkysy pomněnek v břeh rozsypané
kol cest, kde perletě třpyt v slunci plane,
chalupy šnúrou ulic provlečené,
nad nimiž vítr modrý závoj žene,
za humny pole s tratolišti máků,
tokání hlušce, svatební rej ptáků,
sekery zpěv a zaúpění stromů,
težký chléb dobytý z kamene v lomu,
vlaštovčí hnízda v klenutých stájích,
z nichž s novou vírou odlétají na jih,
omamná markyta tam pod Budínem,
kde hnizdí lysky v olšoví stinném,
rybníků skelná hláď, bezhlásé splavy,
jak pod polibky umlklý pláč štkavý,
z panského lesa píseň ptačích sborů,
krabatá půda polí na úhoru,
kam boží ruka naposled se sklání,
kraj mužů drsných, zmozolených dlaní,
kraj děvčat košatě rozkvetlých plecí,
můj rodný domek s hrdličkami v kleci,
lípy pod zámkem, žezezy již spjaté,
nad hroblem větve stářím rozeklaté,
doškové chalupy s nízkými krovými,
podzimních ohníčků čmoud bramborový,
běloučký kostelík se štíhlou věží,*

*který všech světnic posvátný klid střeží,
kde všemá rtoma písňě zachví
a v květnu s břízek fábory kde vlají,
u muzik rvačky, po nich děvčat hřichy
zapadlé v náruč porosené líchy,
kde voda v noci mlýnským kolem točí,
na toulkách kočkám zlatě hoří oči,
kraj těhotných žen v šátku kašmírovém,
vyhaslých očí pro zasuté rovem,
kde za lásku se zase láska dává,
touha žít v dětech doutná v klíně žhavá,
kde rány léčí lístek jitrocele,
kde lidé v dlani nesou srdce celé,
tam se dvě země svírají v objetí,
jak těla jim v jedno spjala staletí,
toť rodný kraj můj, kde jsem z hroznu pila,
z bílého, vonného, jímž nakojila
života silou devět dětí máma,
tam je můj ráj, v němž klesnu jednou sama,
v rozepjatou náruč svaté matky země,
v níž znovu vzklíčí rozhozené sémě,
na rovech rozkvétají sedmikrásky,
květ kaštanů plá do snu věčné spásy,
kol křížů, kde splet křížák pavučiny.
Tam je můj svět – svět chudé vysočiny.*

Renata Horalová

Ze sbírky básní „Přes kořeny neseno“, Praha, 1944

Renata Horalová, vlastním jménem Květa Michalová (rozená Doležalová), matka Rastislava Michala, se narodila 12. 5. 1910 v Žirovnici na českomoravské Vysočině.

Autorka čtyř knih subjektivní lyrické poezie a epiky:

„Přes kořeny neseno“, lyrika i epika z Vysočiny, sbírka básní, Česká akademie věd a umění Praha, 1943

„Pohádky z oblačných brodů“, sbírka básní a próz pro děti, Orbis, Praha 1944

„V objetí země“, Česká akademie věd a umění, Praha 1946

„Květen české země“, kniha veršů, ilustrace F. Kobliha, Praha 1945

Dvě ze jmenovaných knih („Přes kořeny neseno“ a „V objetí země“) vyšly vítězně ze soutěže Fondu Julia Zeyera při Akademii věd České republiky. Verše básnířky Renaty Horalové zhudebnil J. B. Foerster, Alois Hába a další.

Mezi její přátele patřili Jiří Karásek ze Lvovic, Jarmil Krecar, Jaroslav Seifert, Jan Čarek, Jan Opolský, Emanuel z Lešehradu, Kamil Bednář, Konstantin Biebl, Jan Kobliha, E. A. Hruška a další.

Byla členkou syndikátu českých spisovatelů.

Po roce 1948 jí však byla znemožněna další publikační činnost.

Zemřela 28. 5. 1972 v Praze.

Zámek Horní Cerekev / 160 x 200 cm / olej / juta / 2012

GALERIE MICHAL'S COLLECTION

RASTISLAV MICHAL
OBRAZY

ZÁMEK HORNÍ CEREKEV
2012

PORTRÉT UMĚLCE JAKO ŠTĚNĚTE

Minuly doby knížky Dylana Thomase *Portrait of the Artist as a Young Dog*, ve které jsem rád čítal o jedné teplé sobotě...

Kde bývají kořeny počátků? Snad nedaleko, v jižním cípu českomoravské Vysočiny, odkud z kraje posetého zlomky trokasu a irisek, tak jak je vysypávali perletáři v Žirovnici, pocházel rod maminky. Země Tomáše Štítného, Jana Chelčického a Otakara Březiny.

Prázdninové pobity okořeněnézlomeninou nohy i jinými příhodami, prvním okouzlením lásky.

Ve věži gotického hradu jsem míval v letech 1958 – 1959 ateliér. Jako na dlani přede mnou se rozprostíral obzor lemovaný červení jeřabin. Maloval jsem zde portréty bratranců a sestřenic, krajinu kolem a město, které jakoby se shlédlo v zrcadle rybníků v povídce Vladislava Vančury. Celé bílé, perleťové a vonící chlebem.

Z té doby mám uchován list profesora Akademie výtvarných umění v Praze Miloslava Holého, adresovaný na Žirovnický zámek a zvoucí mě na malířskou praxi do Slatiny nad Zdobnicí. Do jeho školy jsem přestoupil od Antonína Pelce. Přitahovalo mne nejen „métier“ obrazů Miroslava Holého, ale zvláště prostředí ateliéru, kde staršími spolužáky byli dobrí malíři. Po návratu z plenéru jsme se ale dozvěděli, že nás profesor odchází. Celý ateliér převzal nově jmenovaný profesor Karel Souček. Začal jsem malovat portréty jemných modravých a šedavých tónů a „Interiéry“, jak jsem říkával figurálním kompozicím. Četl jsem historii vášnivé dívky Almaidy d'Entremont Francise Jammese, líbil se mi Terborch a malíři, ke kterým dnes již nic necítím.

Počátkem šedesátých let jsem Akademii absolvoval, čestný rok jsem pak prožil malbou aktů a zátiší lastur. Jednou mě navštívil prof. Bohuslav Slánský, význačný restaurátor obrazů, a když se loučil, řekl mi: „... dnes je vzácné malovat mušle a naslouchat šumění moře.“ Byl jsem šťastný. V kompozicích šedesátých let v pevně stavěných tvarech žen s jemným nádechem melancholie jsem se ubezpečoval v nastoupené cestě.

*Co z hlubin je,
velebím všecko.
Však nejkrásnější na italské zemi
je Řecko.*

Tak to řekl v básni Otokar Fischer. Řecko bylo zemí, která se mi zjevila v podobě zakladatelky evropské civilizace, myšlení i umění. Kolem sedmdesátých let mi však tento přelud, který například Jana Baucha vedl k vyvrcholení životního díla při cestě za věčnými pravdami, přestal stačit.

Vše snad uspíšil i odchod maminky. (Otec zemřel dříve, na prahu mé umělecké činnosti). Když vám odejdou ti, co vás provázeli životem, najednou všechny dosavadní jistoty a návraty domů jsou ztraceny a přetřhány. Potom se sám pokoušíte určovat běh věcí. Naštěstí jednorocní stipendium francouzské vlády mi umožnilo důvěrně poznat galerie, muzea, nová jména současného umění a také radosti Paříže, města na Seině.

Po návratu do Prahy nastalo období značného zrychlení mého vývoje. Ověřoval jsem si nosnost tradice dnes a také, zda jdu správným směrem. Cítil jsem, že se musím rozhodnout rychleji. Dlouholjetá historie malby přestávala být oporou, začínala tížit a strhávat zpět. Snad se o malíři rozhoduje nejvíce v letech kolem čtyřicítky. „Dětinství mého věk“, řečeno s K. H. Máchou, je nenávratně ztracen, jistoty zviklány, dávný kodex morálky prošel inflací a přestává platit... V obrazech cyklu „Z Páté čtvrti“ a v „Mysteriích“ jsem cítil, že nacházím klíč. Viděno z odstupu a navíc vysazeno v úhledných rádcích sazby se zdá vše jednoduché. Ale nebylo. Prodíral jsem se k obrazu

těžko, vnitřně, ale snad jsem šel k hlubšímu vyjádření. Je pro mě zásadní vnitřní vztah k modelu, který zobrazuji. I technika mé malby se měnila. Využíval jsem napětí mezi hladkou plochou a strukturou, záměrností tahu štětce a protikladu tekoucí barvy, barevnost jsem vyhrocoval k nečekaným setkáním. Intenzifikují tento celý „orchestrální part“. Také rád hudbě naslouchám. Připadá mi, že se řídí podobnými zákony. Cítím spojitosti kánonu, fugy, instrumentální barvy, homofonních forem a svého problému malby. K celé této zvukové paletě se připojuje nakonec lidský hlas jako jeho vyvrcholení.

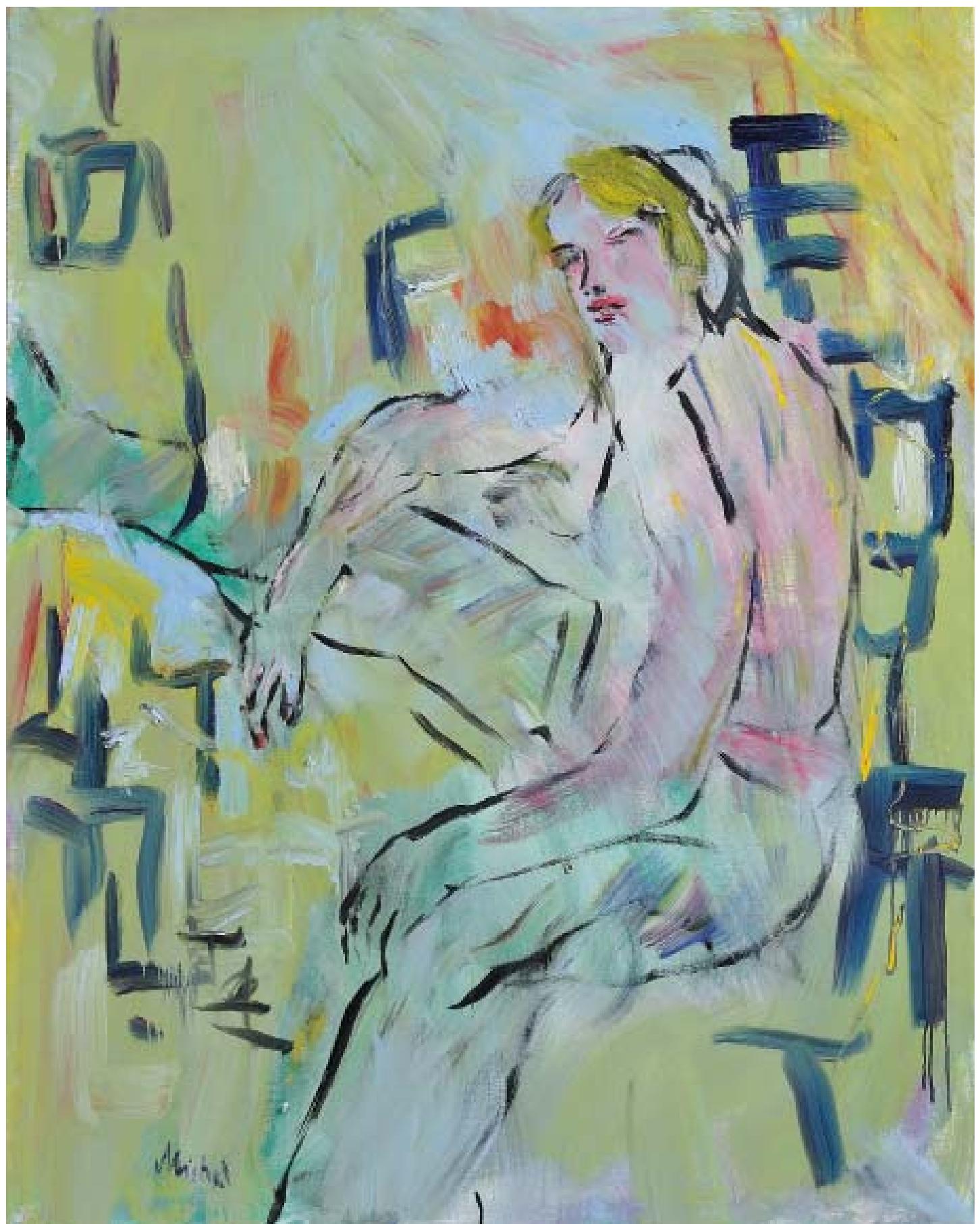
Obrazy, vzniklé od roku 1991 až do současnosti, se rozvíhají do několika tématických linii. Kromě figury jsem se opět vrátil ke krajině, podnícen důvěrným poznáním přírodní lokality mého nového pražského ateliéru v Šáreckém údolí. Tato zkušenosť dala ostatně vznik celému souboru děl, který jsem v roce 2011 u příležitosti svých sedmdesátých pátých narozenin vystavil v galerii Nová síň v Praze. V monumentálních figurálních kompozicích se snažím o jednoduchost podání velkorysým malířským gestem, při maximu výrazu. Oproti dřívějším pastožně vršeným obrazům, na nichž jsem pracoval i několik měsíců, nyní vzniku díla předchází delší myšlenková úvaha, ale pro její vyřčení, tedy přenesení na plátno, již nepotřebuji tolik času, ani výhradně jen klasické malířské prostředky. V těchto obrazech na věčné téma ženy nastavuji zrcadlo dnešnímu světu.

V knize o velkém malíři, kterou jsem nedávno četl, jsou na závěr tato slova... Ke konci života se stýkal téměř výlučně jen s prostými lidmi a s muži, kteří provozovali stejně umění jako on. Možná, že znal zásady umění žít, jak je formuloval Gracián, když napsal: „Je dobré stýkat se s vynikajícími lidmi, abychom se stali takovými jako oni, ale když už jsme dosáhli cíle, je dobré smíšit se s prostým lidem,“ což tento autor zdůvodňuje následovně: „Chci-li vyzískat prospěch pro svého ducha, nebudu vyhledávat pocty, nýbrž svobodu.“

Rastislav Michal

Z cyklu „Graffiti“ / 160 x 200 cm / olej / juta / 2003

Z cyklu „Graffiti“ / 145 x 115 cm / olej / juta / 2003

Z cyklu „Graffiti“ / 200 x 160 cm / olej / juta / 2004

Z cyklu „Graffiti“ / 160 x 200 cm / olej / juta / 2003

Ženy s papouškem / 160 x 200 cm / olej / juta / 2004

Figurální kompozice / 200 x 160 cm / olej / juta / 2004

Dívka v bílé sukni / 145 x 115 cm / olej / plátno / 2010

Mládí / 145 x 115 cm / olej / plátno / 2010

Z cyklu „Ženy v květinách“ / 160 x 200 cm / olej / juta / 2004

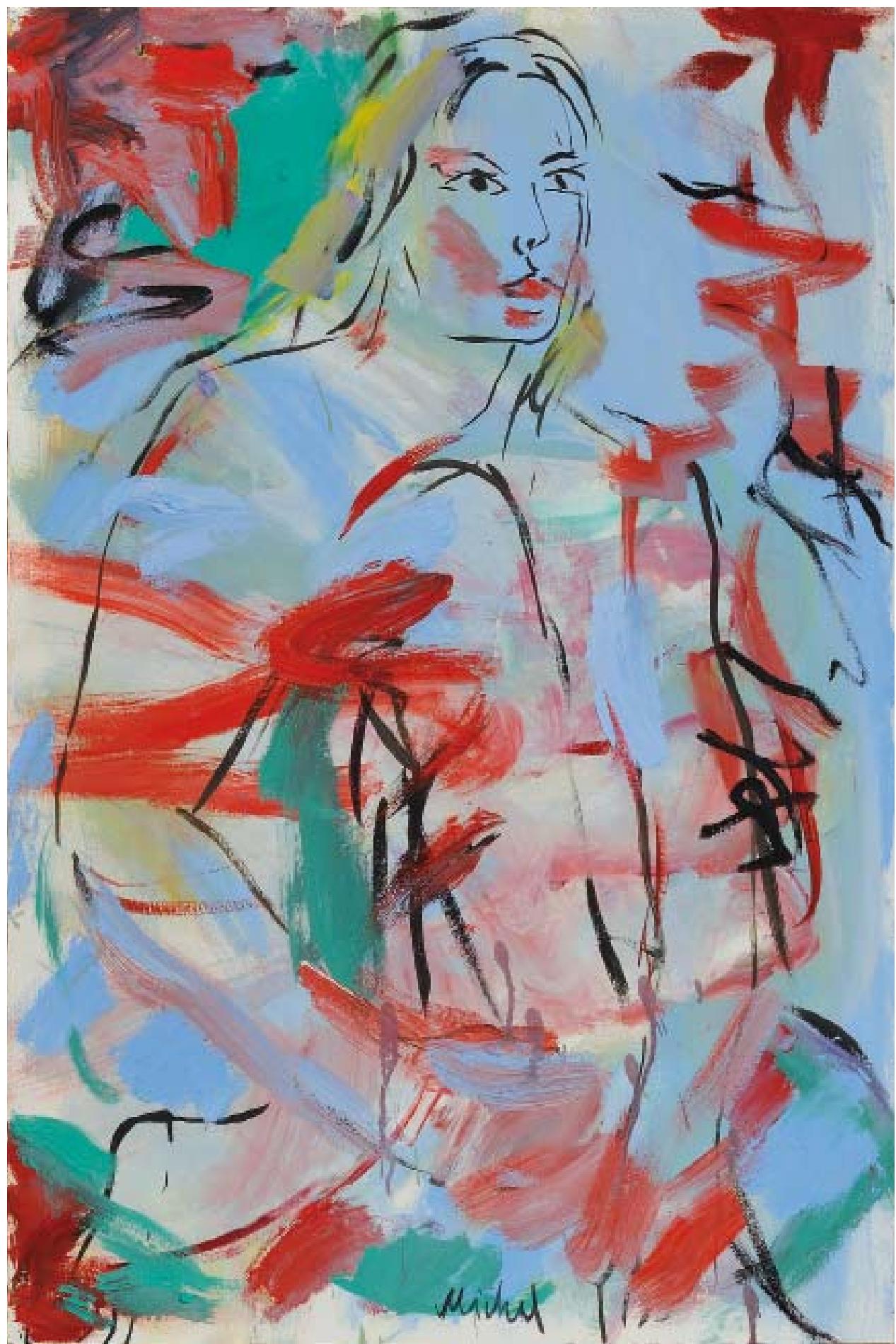
Z cyklu „Ženy v květinách“ / 160 x 200 cm / olej / juta / 2004

Na houpačce / 100 x 130 cm / olej / plátno / 2003

Na houpačce / 115 x 145 cm / olej / plátno / 2004

Bez názvu / 103 x 66 cm / olej / karton / 2003

Scream / 200 x 125 cm / olej / juta / 2002

Scream / 200 x 125 cm / olej / juta / 2002

Yes / 145 x 115 cm / olej / juta / 2003

Vlčice / 160 x 200 cm / olej / juta / 2009

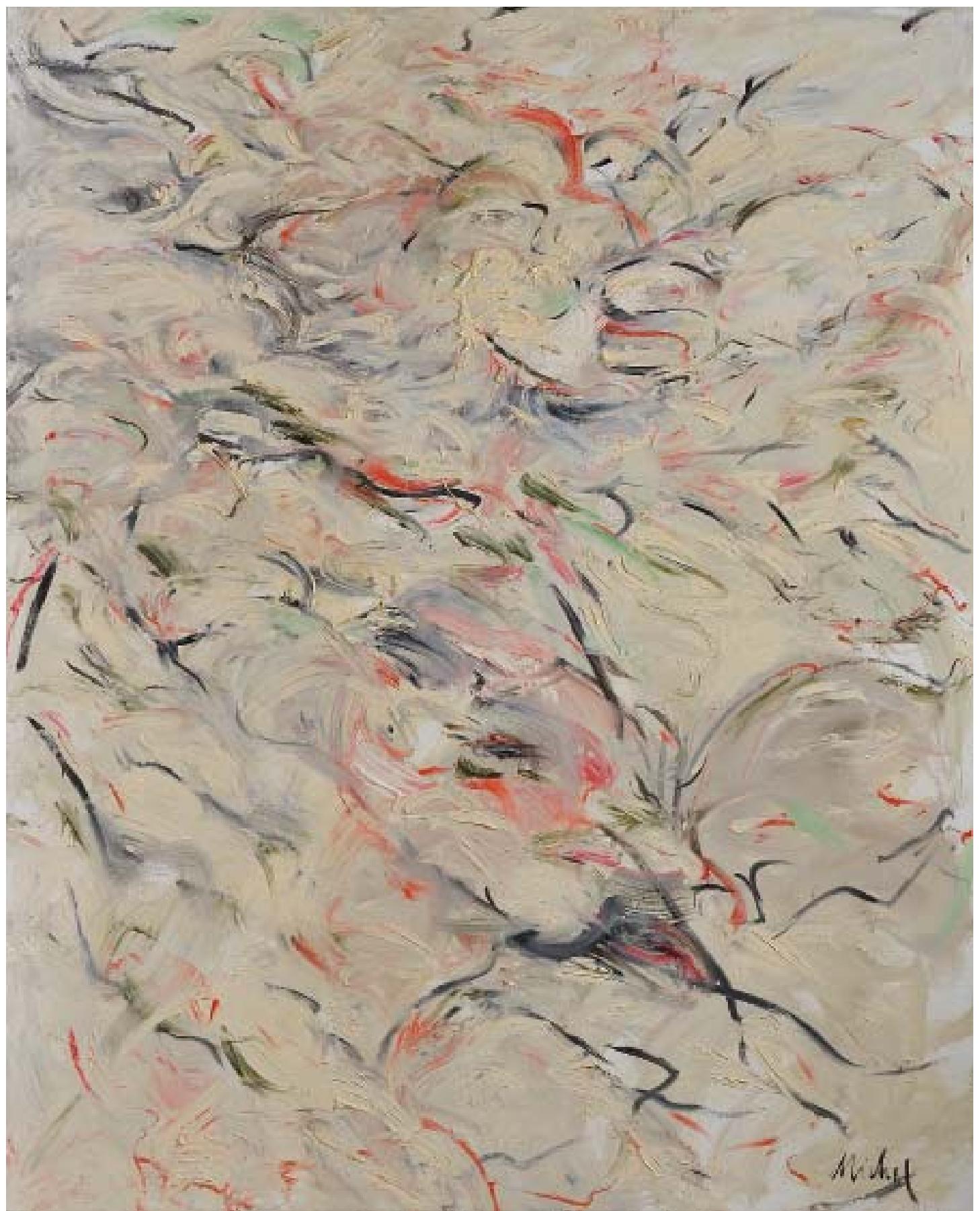
Tři ženy / 140 x 175 cm / olej / plátno / 2007

Koupání žen / 200 x 160 cm / olej / plátno / 2002

Kompozice / 160 x 200 cm / olej / plátno / 2002

Abstraktní kompozice / 200 x 160 cm / olej / juta / 2002

Abstraktní kompozice / 160 x 200 cm / olej / juta / 2002

Kompozice / 200 x 130 cm / olej / juta / 2012

Kompozice / 200 x 160 cm / olej / juta / 2012

Rastislav Michal

Rastislav Michal (narozen 9. 6. 1936 v Teplicích) je český akademický malíř, grafik a ilustrátor. V letech 1951-1955 studoval obor grafických technik (prof. J. Vodrážka) na Vyšší škole uměleckého průmyslu (později Výtvarná škola).

V roce 1955 byl přijat na Akademii výtvarných umění v Praze (atelér portrétní a figurální tvorby), kde jeho profesory byli postupně Antonín Pelc, Miloslav Holý a Karel Souček. Po absolutoriu v roce 1961 následoval na Akademii čestný rok (1962) a stipendium Svazu výtvarných umělců v Praze (1963).

V roce 1975 získal stipendium francouzské vlády na roční pobyt v Paříži. Žije a pracuje v Praze. Od roku 1994 je stálá expozice jeho širokospektré tvorby v Galerii Michal's Collection, Husova 13, Praha 1 – Staré Město.¹

Tvorba

Od konce padesátých a v průběhu šedesátých let navázal Rastislav Michal na klasickou linii moderní malby. Obrazy charakterizuje plasticky pojatý objemový tvar a malířská kultivovanost projevu („Milenci“, 1963; „Moderní Olympia“, 1963; „Malíř a model“, 1968; „Tři ženy z Torina“, 1968). Tento výrazový klasicismus představoval „tichou“ vzpouru proti často jednostrannému modernismu i diletaantskému „ne-umění“, vyrůstal z potřeby bránit se něčím „vysokým“ malosti a nízkosti, vplétajícími se do kulturního života. Od přelomu šedesátých a v sedmdesátých letech se jeho projev dynamizoval, začal se vzdalovat klasickému pólu, zcela jistě pod těhou doby. Expresivita vrcholí za ročního studijního pobytu v Paříži (stipendium francouzské vlády) roku 1975, v obrazech jako „Trojportrét“, „Přítelkyně“ či v cyklu „Z Paříže“. V druhé polovině sedmdesátých let vznikají další závažná díla: triptych „Pláž“ (1977), soubory obrazů „Z Páté čtvrti“ (1978), „Akrobaté“ (1979) ad.

Obrazy osmdesátých let jako např. „Figura IV – Velká Odaliska“, 1981; „Milenci z Pompejí“, 1984; „Ateliér“, 1984 jsou prodchnuty erotickým zaujetím. Autor objevuje novou prostorovost i barevnou paletu. Realizuje významné portréty (Z. Sklenář, 1978; J. Bauch, 1982, J. Kotalík, 1986 ad.). Také téma zátiší a krajiny prochází autorovou malbou. Poznání norské a islandské přírody ho podnítilo k sérii obrazů s motivy moře, kráterů (1988-89), v nichž však nejde o přírodní „impresi“, ale o hlubší reflexi o životě a osudu. Novým směrem se malíř vydal v cyklu „Labyrint písma“ (1990-91), v němž se inspiruje starozákonními texty.

V obrazech vzniklých po roce 1991 se projevuje nejvýrazněji mnohorstevnatost jeho tvorby. Klasické náměty se ztrácí pod silou malířského gesta („Ženy v bazénu“, 1996; „Tři Grácie“, 1998), jsou aproprovány a zasazeny do odlišných kontextů („Aukce“, 1999; „Slečny na břehu Seiny“, 2001). Autor se vyjadřuje k tendencím doby (cykly „Modelky“, 1996-97; „Cream & Dream“, 2003; „Ženy v květinách“, 2004; „Graffiti“, 2003-2005; ad.). Nově ztvárněuje krajinnou tématiku (triptych „Ze Šárky“, 2003; cykly „Stráň“, „Stromy“, 2002, 2004; „Ledovce“, 2005).² Dále rozvíjí portrétní tvorbu, i v monumentálních obrazových formátech (Valentino, Karl Lagerfeld, Rolling Stones). Současně v některých obrazech dospívá až k abstraktnímu výrazovému pólu s důrazem na rozvinutí svobodné hry barev a tvarů, vzdáleně odkazující k jeho figurální tvorbě.

Malířskou tvorbu Rastislava Michala doplňuje bohatá činnost v oboru grafiky (samostatné grafické listy, dále přes 300 exlibris, novoročenky, bibliofilské tisky, grafické soubory) a ilustrace (přes 50 knižních titulů, např. L. N. Tolstoj, „Anna Kareninová“, 1963; E. Rostand, „Cyrano de Bergerac“, 1964; B. Prus, „Farao“, 1971; L. N. Tolstoj, „Vojna a mír“, 1972; A. Dumas, „Dáma s kaméliemi“, 1972; J. W. Goethe, Spríznění volbou, 1973; A. S. Puškin, „Evžen Oněgin“, 1974; F. M. Dostoevskij, „Zločin a trest“, 1975; K. M. Čapek-Chod, „Jindrové“, 1976; D. Thomas, „Svlékání tmy“, 1988).

Realizace v architektuře

Dvě figurální kompozice, 260/160 cm, do interiéru OMNIPOL v Praze, 1979; triptych „Piazza“ („Milenci“, „Finále“, „Hra“), 210/510 cm, pro Kaiserstejnský palác na Malé Straně v Praze, 1981; dvě tapiserie, 210/170 cm, do interiéru Kulturhuset v Hamaru, Norsko, 1983; obraz na téma „Tři Grácie“, 210/170 cm, ve vile F. L. Wright, Washington, USA, 1998

Výběr ze samostatných výstav

- 1964 Západočeská galerie, Plzeň
1965 Laterna magika, Praha
1969 Galerie Mladých – Výstavní síň Mánes, Praha
1973 Galerie D, Praha; Zlatá lilia, Praha
1974 Galerie Na Slovanech, Praha
1975 Centre des oeuvres universitaires, Paříž, Francie
1976 Malá galerie Československého Spisovatele, Praha; Galerie Dílo, Olomouc
1977 Památník národního písemnictví, Praha; Galerie Fronta, Praha; Galerie výtvarného umění, Havlíčkův Brod
1979 Galerie Groll, Norimberk, Německo
1980 Galerie bratří Čapků, Praha; Galerie výtvarného umění, Litoměřice
1981 Hamar Kunstforening, Norsko; Galerie de Gouden Hoorn, Halle, Belgie
1982 Oslo Kunstforening, Norsko; Oblastní galerie Vysočiny, Jihlava
1983 Galerie umění, Karlovy Vary
1984 Městské kulturní středisko, Třebíč
1985 Trondhjems Kunstforening, Norsko; Bergens Kunstforening, Norsko; Státní galerie výtvarného umění, Náchod; Městská galerie, Kutná Hora
1986 Galerie V. Špály, Praha; Norsk Skogbruksmuseum, Elverum, Norsko
1988 The Reykjavík Municipal Art Museum, Reykjavík, Island; Oblastní galerie, Liberec
1989 Kulturhuset Tynset, Tynset, Norsko; Malá galerie Československého Spisovatele, Praha; Dům kultury, České Budějovice
1990 Galerie D, Praha; Galerie Platýz, Praha; Gallery Kovesdy, New York, USA
1992 Galerie výtvarného umění, Kladno
1993 Galerie Pallas, Praha
od 1994 stálá výstava obrazů, kresek a grafiky Galerie Michal's Collection, Praha
1998 Muzeum Semily; Dejvická galerie V. Kramáře, Praha
1999 Galerie 21, Plzeň
2000 Galerie plastik, Hořice v Podkrkonoší; Galerie Nová síň, Praha
2001 Muzeum Semily
2006 Galerie Michal's Collection, nové výstavní prostory, výstava Rastislav Michal, „Graffiti a jiné cykly“ u příležitosti autorových sedmdesátých narozenin
2011 Galerie Nová síň, Praha, výstava Rastislav Michal, Obrazy ze Šáreckého údolí

Členství v uměleckých spolkách

Člen Svazu českých výtvarných umělců (1961-1989), Unie výtvarných umělců (od 1991), Spolku českých bibliofilů a čestný člen Spolku sběratelů a přítel exlibris v Praze (1996).

Zastoupení ve sbírkách

Národní galerie v Praze; Galerie hlavního města Prahy; České muzeum moderního umění v Praze; Památník národního písemnictví, Praha; Alšova jihočeská galerie, Hluboká nad Vltavou; Galerie umění Karlovy Vary; Západočeská galerie Plzeň; Galerie Vysočiny, Jihlava; Galerie Klenová; Galerie Roudnice nad Labem; Galerie umění Havlíčkův Brod; Okresní galerie Náchod; Oblastní galerie Liberec a další veřejné a soukromé sbírky v České republice a zahraničí.

Výběr z literatury

R. Colombe, Michal Peintures, Paris, 1971; R. Michal, Kleine Graphik, Frederikshavn, 1977; L. Hlaváček, Michal – Gemälde, Frankfurt am Main, 1988; L. H. Augustin, Michal – Zeichnungen, Frankfurt am Main, 1990; R. Michalová, Michal – Obrazy, Praha, 1999; katalogy výstav

1. www.michalscollection.cz

2. Obrazový cyklus krajin inspirovaný přírodní lokalitou Šáreckého údolí v Praze 6, na němž pracuje průběžně od roku 2002, představil autor na výstavě v Galerii Nová síň v roce 2011:

<http://www.galerienovasin.cz/vystavy/2011/michal-rastislav#/photos/1713.jpg>

http://www.rozhlas.cz/mozaika/vytvarne/_zprava/obrazy-ze-sareckeho-udoli-malire-rastislava-michala--913411

Výstava se koná pod záštitou města Horní
Cerekev a jeho starosty Ing. Jaroslava Andrleho

Výstava se koná pod záštitou hejtmana kraje
Vysočina MUDr. Jiřího Běhouodka

RASTISLAV MICHAL
OBRAZY

Vydala Galerie Michal's Collection
Husova 13, Praha 1
www.michalscollection.cz
u příležitosti autorovy výstavy na zámku Horní Cerekev, 2012

Fotografie: Ota Palán, 2012
Odborná příprava katalogu: PhDr. Rea Michalová, Ph.D.